

Saksframlegg

Endret samarbeidsavtale - ny betalingsmodell prosjekt TELMA

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
89/18	Formannskapet	17.10.2018

Rådmannens forslag til vedtak:

Søgne kommune inngår revidert samarbeidsavtale med bakgrunn i saksutredning og vedlegg for øvrig.

Bakgrunn for saken:

Søgne kommune og Kristiansand kommune inngikk i mars 2016 avtale om samarbeid og drift av telemedisinsk oppfølging. De andre kommunene i Region Kristiansand (tidligere Knutepunkt Sørlandet) inngikk tilsvarende avtale, med Kristiansand kommune som vertskommune.

Saksutredning:

Telemedisinsk oppfølging på Agder (TELMA) er et prosjekt for hele Agder hvor tjenesten telemedisin/ avstandsoppfølging per i dag tilbys til pasienter med KOLS, diabetes og hjertesvikt. Fra januar 2019 vil prosjektet også kunne tilby telemedisinsk til psykisk helse med fokus på diagnosene angst og depresjon. Det er etablert telemedisinske sentraler i kommunene; Farsund, Kristiansand og Arendal (TMS- kommuner) . Prosjektets varighet er ut 2019. Link til hjemmesiden: <http://www.telma.no/>

Prosjektet har tidligere henvendt seg til kommunene på Agder med en prismodell for samarbeidskommunene hvor tjenesten skulle koste 2500 kr pr mnd. pr pasient som får telemedisinsk oppfølging, i tillegg til en oppkoblingskostnad på 10 000 kr per kommune som et engangsbeløp.

Det viser seg at denne kostnaden ble en hindring for kommuner å inngå samarbeidsavtaler. Dette er uheldig for Telma av flere grunner.

1. Prosjektet er for hele Agder, derfor bør vi ha med så mange kommuner som mulig for utprøving av tjenesten.
2. Prosjektet må inkludere mange pasienter for å få tilfredsstillende resultater i forhold til å evaluere effektiviteten og kvaliteten i tjenesten for alle involverte aktører: pasienter, kommuner og sykehus.

Styringsgruppen i Telma har derfor besluttet å gjøre tjenesten kostnadsfri for samarbeidskommunene og vil finansiere tjenesten med prosjektmidler.

Kommuner i de ulike regionene inngår samarbeidsavtale med følgende TMS- kommune:

- Listerregionen, Lindesnesregionen og Setesdalsregionen inngår samarbeidsavtale med TMS- kommunen Farsund
- Region Kristiansand inngår samarbeidsavtale med TMS- Kommunen Kristiansand
- Region Østre Agder inngår samarbeidsavtale med TMS- kommunen Arendal

Vedlagt ligger forslag til revidert samarbeidsavtale uten kostnadselementer, samt vedleggene databehandleravtale og oppgave- og ansvarsfordeling.

Rådmannens merknader:

DATABEHANDLERAVTALE

I henhold til personopplysningsloven og
EUs Personvernforordning 2016/679

mellom

[Virksomhetens navn]

Org.nr.: 000 000 000

Behandlingsansvarlig

og

Kristiansand kommune

Org.nr.: 963 296 746

Databehandler

Datert: xx.xx.20xx

1. Om avtalen

Denne databehandleravtalen (heretter omtalt som "Avtalen") regulerer rettigheter og plikter mellom Behandlingsansvarlig og Databehandler (heretter omtalt som "partene") etter:

- Lov av 14.april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven);
- Forskrift av 13.desember 2000 nr. 1265 om behandling av personopplysninger (personopplysningsforskriften);
- EU forordning 2016/679/EC av 27.april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (General Data Protection Regulation) (heretter omtalt som "personvernforordningen");
- Enhver lov, forskrift eller annet regelverk som erstatter disse.

Ved motstrid mellom Avtalens regulering og de rammer som følger av personopplysningslovgivningen eller relevant helselovgivingen, viker Avtalens regulering.

Denne avtalen er basert på malen fra Direktoratet for e-helse per 13.06.2018 som brukes i helse- og omsorgssektoren.

2. Definisjoner

Begrepene "personopplysninger", "behandling", "behandlingsansvarlig", "databehandler", "brudd på opplysningssikkerhet" og "helseopplysninger" skal forstås slik de er definert i personvernforordningen § 4, som gjeldende.

"Avvik": brudd på opplysningssikkerhet og bruk av informasjonssystemet i strid med fastlagte rutiner.

Bruk av informasjonssystemet som ikke er i samsvar med instruksjer fra Behandlingsansvarlig eller gjeldende personvernlovgivning skal behandles som avvik.

3. Avtalens bakgrunn og formål

Denne Avtalen er inngått mellom partene og skisserer de generelle vilkårene for den behandling av helse- og personopplysninger som Databehandler utfører på vegne av Behandlingsansvarlig.

Formålet med Avtalen er å sikre behandlingen av helse- og personopplysninger på vegne av Behandlingsansvarlig slik at helse- og personopplysningene ikke brukes urettmessig eller kommer uberettigede i hende.

4. Omfang

Denne Avtalen kommer til anvendelse på all behandling av helse- og personopplysninger som Databehandler foretar på grunnlag av [*skriv navn på tjeneste/oppdragsavtale*] (heretter omtalt som "Tjeneste/oppdragsavtalen"). I tilfelle konflikt mellom denne Avtalen og Tjeneste/oppdragsavtalen, skal denne Avtalen gjelde.

Tjenester som inngår i denne Avtalen er de tjenester som inngår i Tjeneste/oppdragsavtalen og som innebærer behandling av helse- og personopplysninger.

Denne Avtalen vil i tillegg gjelde for ytterligere behandling av helse- og personopplysninger basert på eventuelle skriftlige avtaler mellom partene som inngås i løpet av denne Avtalens virksomhetsperiode og som innebærer at Databehandler behandler helse- og personopplysninger på vegne av Behandlingsansvarlig (heretter omtalt som "senere skriftlige avtaler mellom partene").

Senere skriftlige avtaler mellom partene er først bindende når Databehandler har gitt sin skriftlige bekreftelse. Databehandler skal informere Behandlingsansvarlig hvis en instruks, etter Databehandlers mening, er i strid med GDPR eller bestemmelsene om vern av personopplysninger som Databehandler er underlagt som databehandler. Databehandler er ikke på noen måte forpliktet til å foreta en full juridisk gjennomgang eller å følge instruksjoner som er forbudt ved lov.

Behandlingsansvarlig skal bære alle tilleggskostnader Databehandler pådrar seg som følge av en ytterligere eller alternativ instruks, med mindre instruksjonen er nødvendig for at de lovfestede kravene Databehandler er underlagt, skal kunne overholdes.

Personopplysninger skal kun benyttes til de formålene som følger av denne Avtalen, Tjeneste/oppdragsavtalen og senere skriftlige avtaler mellom partene i den utstrekning det er strengt nødvendig for å gjennomføre og imøtekomme kravene i avtalene.

5. Behandlingens formål, opplysninger og behandlinger

Formålet med og varigheten av behandling av helse- og personopplysninger, hvilke helse- og personopplysninger som behandles, kategorier av de registrerte og behandlingens art er angitt i **Vedlegg 1**.

Nærmere beskrivelse av behandlingen, behandlingens formål og hvilke helse- og personopplysninger som omfattes fremgår av Tjeneste/oppdragsavtalen og senere skriftlige avtaler mellom partene [*hvis relevant*].

6. Rammene for behandling av helse- og personopplysninger

Behandlingsansvarlig har til enhver tid full rådighet over de helse- og personopplysningene som Databehandler har anledning til å behandle etter denne Avtalen. Databehandler har ikke selvstendig råderett over helse- og personopplysningene, og kan ikke behandle disse til egne formål.

Behandlingsansvarlig har, med mindre annet er avtalt eller følger av lov, rett til tilgang til og innsyn i helse- og personopplysningene som behandles hos Databehandleren.

7. Behandlingsansvarliges plikter

Behandlingsansvarlig skal etterleve de forpliktelser som fremkommer av personopplysningsloven, personvernforordningen, relevant helselovgivning og annen særlovgivning, samt denne Avtalen.

8. Databehandlers plikter

8.1. Generelt

Databehandler forplikter seg til å behandle helse- og personopplysninger kun i samsvar med all relevant lov og regelverk, denne Avtalen, Tjeneste/oppdragsavtalen, Behandlingsansvarliges dokumenterte instruksjoner og andre gjeldende avtaler mellom partene, samt "Norm for informasjonssikkerhet i helse- og omsorgstjenesten". Databehandler skal ikke ved noen handling eller unnlattelse, sette Behandlingsansvarlig i en slik situasjon at Behandlingsansvarlig bryter noen bestemmelse i gjeldende lov og regelverk.

Databehandler skal ikke:

- a. behandle helse- og personopplysninger for andre formål eller i større grad enn det som følger av denne Avtalen, Tjeneste/oppdragsavtale og eventuelle senere skriftlige avtaler mellom partene;
- b. behandle helse- og personopplysninger utover det som er nødvendig for å oppfylle Databehandlers forpliktelser i henhold til de til enhver tid gjeldende avtaler;
- c. utlevere, overlate eller overføre helse- og personopplysninger i noen form på eget initiativ med mindre det er avtalt på forhånd med Behandlingsansvarlig eller Behandlingsansvarlig har godkjent dette skriftlig;
- d. samle inn fra eller overføre helse- og personopplysninger til en tredjepart som ikke er inkludert i vedlegg 3;
- e. behandle helse- og personopplysninger de får tilgang eller adgang til gjennom oppdraget fra Behandlingsansvarlig på annen måte enn hva som er angitt i denne Avtalen, Tjeneste/oppdragsavtale og eventuelle senere skriftlige avtaler mellom partene.

Databehandler skal:

- a. ha løpende kontroll på alle kategorier av behandlingsaktiviteter utført på vegne av Behandlingsansvarlig;
- b. gi Behandlingsansvarlig tilgang til og innsyn i helse- og personopplysninger som behandles hos Databehandleren;

- c. føre og vedlikehold en oversikt over alle opplysninger og behandlinger eller dersom det er relevant, protokoll over sine egne behandlingsaktiviteter i henhold til personvernforordningen artikkel 30;
- d. treffe alle rimelige tiltak for å sikre at helse- og personopplysningene til enhver tid er korrekte og oppdaterte;
- e. etablere rutiner for å slette informasjon når den ikke lenger er nødvendig ut fra formålet med behandlingen og slette informasjon i henhold til fastsatte rutiner og retningslinjer;
- f. ha rutiner for og teknisk mulighet til å begrense behandlingen av den registrertes helse- og personopplysninger dersom den registrerte ønsker det med hjemmel i gjeldende lovgivning;
- g. påse at samtlige personer som gis tilgang til personopplysninger som behandles på vegne av Behandlingsansvarlig er kjent med denne Avtalen og gjeldende avtaler mellom partene, og er underlagt disse avtalenes bestemmelser;
- h. sikre at krav til innebygd personvern og personvern som standardinnstilling innfris i Databehandlers løsninger. Dette inkluderer å bygge inn funksjonalitet for å oppfylle personvernprinsipper samt funksjonalitet for å sikre den registrertes rettigheter;
- i. gi Behandlingsansvarlig nødvendig bistand slik at Behandlingsansvarlig skal kunne oppfylle sine forpliktelser overfor de registrerte;
- j. samarbeide med og bistå Behandlingsansvarlig ved oppfyllelse av de registrertes rettigheter knyttet til tilgang til opplysninger, herunder å svare på anmodninger fra den registrerte med henblikk på å utøve sine rettigheter fastsatt i personvernforordningen kapittel III;
- k. omgående underrette den Behandlingsansvarlige dersom Databehandler mener at en instruks er i strid med personvernforordningen eller andre bestemmelser om vern av personopplysninger;
- l. bistå Behandlingsansvarlig for å sikre overholdelse av forpliktelsene i personvernforordningen artiklene 35-36 som omhandler vurdering av personvernkonsekvenser og forhåndsdrøftinger med Datatilsynet.

8.2. Tekniske, organisatoriske og sikkerhetsmessige tiltak

Databehandler plikter å treffe og gjennomføre alle nødvendige og adekvate planlagte og systematiske tekniske, organisatoriske og sikkerhetsmessige tiltak slik at det til enhver tid er tilfredsstillende informasjonssikkerhet ved behandling av helse- og personopplysninger.

Databehandleren skal:

- a. etablere og etterkomme nødvendige tekniske og organisatoriske tiltak med hensyn til vedvarende konfidensialitet, integritet, tilgjengelighet og robusthet ved behandling av helse- og personopplysninger for å sikre tilfredsstillende informasjonssikkerhet i henhold til personopplysningslovgivningens bestemmelser, herunder kravene etter personvernforordningen artikkel 32, og gjeldende helselovgivning. Dette omfatter blant annet, alt etter hva som er relevant, nødvendige tiltak for å forhindre tilfeldig eller ulovlig ødeleggelse eller tap av data, ikke-autorisert tilgang til eller spredning av data så vel som enhver annen bruk av helse- og personopplysninger som ikke er i overensstemmelse

med denne Avtalen, og tiltak for å gjenopprette tilgjengelighet og tilgang til opplysningene ved hendelser;

- b. ha gode og hensiktsmessige internkontrollrutiner;
- c. ha rutiner for autorisasjon og styring som sikrer at bare de av Databehandlers medarbeidere som har reelt behov for tilgang til systemer og opplysningene for å ivareta nødvendige oppgaver for gjennomføring av Tjeneste/oppdragsavtalen får slik tilgang. Tilgangsnivået skal være i henhold til reelt behov knyttet til å gjennomføre oppdraget;
- d. etablere nødvendige systemer og rutiner for å ivareta informasjonssikkerheten og følge opp avvik, som skal omfatte blant annet rutiner for avviksmelding, gjenoppretting av normalsituasjonen, fjerne årsaken til avviket og hindre gjentakelse. På forespørsel, skal Databehandler gi Behandlingsansvarlig tilgang til relevant sikkerhetsdokumentasjon og systemene som benyttes for behandling av helse- og personopplysninger;
- e. avdekke, registrere, rapportere og lukke avvik knyttet til informasjonssikkerhet, herunder loggføre og dokumentere ethvert forsøk på ikke-autorisert tilgang og andre brudd på opplysningssikkerheten i datasystemene. Slik dokumentasjon skal oppbevares hos Databehandler;
- f. ved mistanke om eller konstatering av avvik, omgående varsle Behandlingsansvarlig. I varselet opplyses avviket med forklaring om årsak, tidsrom og tidspunktet avviket ble oppdaget, kategoriene av og omtrentlig antall registrerte som er berørt, kategoriene av og omtrentlig antall registreringer av personopplysninger som er berørt, navnet på og kontaktopplysningene til personvernombudet eller et annet kontaktpunkt der mer informasjon kan innhentes, antatte konsekvenser av avviket og hvilke umiddelbare tiltak som er igangsatt eller vurderes igangsatt for å håndtere avviket;
- g. dokumentere ethvert avvik, herunder de faktiske forhold knyttet til avviket, dets virkninger og eventuelle iverksatte utbedringstiltak;
- h. omgående varsle Behandlingsansvarlig ved uautorisert utlevering av personopplysninger;
- i. registrere all autorisert og uautorisert tilgang til informasjon. Alle oppslag som gjøres skal registreres slik at de kan spores til den enkelte bruker (dvs. ansatte hos Databehandler, underdatabehandlere og Behandlingsansvarlig). Loggene skal oppbevares til det ikke lenger antas å være bruk for dem eller i henhold til det Tjeneste/oppdragsavtalen spesifiserer;
- j. bistå Behandlingsansvarlig med å sikre overholdelse av forpliktelsene i personvernforordningen artiklene 32–34, dvs:
 - sikkerhet ved behandlingen;
 - melding til tilsynsmyndigheten om brudd på personopplysningssikkerheten;
 - underretning av den registrerte om brudd på personopplysningssikkerheten;
- k. i forbindelse med sikkerhetsrevisjon som utføres av Behandlingsansvarlig eller en tredjepart utpekt av Behandlingsansvarlig, framlegge interne revisjonsrapporter, interne prosedyrer, rutiner, sikkerhetsarkitektur, risiko og sårbarhetsanalyser med tiltak og andre dokumenter av betydning for revisjonen;
- l. varsle Behandlingsansvarlig om alle forhold som medfører endring i risikobildet;
- m. innhente godkjenning av Behandlingsansvarlig før gjennomføring av enhver endring av databehandlingen hos Databehandler som har eller kan ha betydning for informasjonssikkerheten.

Nærmere krav til Databehandlerens informasjonssikkerhet er angitt i **Vedlegg 2** (hvis relevant).

Ved brudd på denne Avtalen eller på bestemmelsene i personopplysningslovgivningen, helselovgivningen eller annen relevant lovgivning kan Behandlingsansvarlig kreve endringer i behandlingsmåten eller pålegge Databehandler å stoppe den videre behandlingen av opplysningene med øyeblikkelig virkning.

Databehandler skal dokumentere sine rutiner og alle tiltak truffet for å oppfylle kravene angitt ovenfor. Denne dokumentasjonen skal på forespørsel gjøres tilgjengelig for Behandlingsansvarlig.

9. Bruk av underdatabehandlere

Behandlingsansvarlig tillater at Databehandler benytter underdatabehandlere for oppfyllelse av forpliktelsene under Avtalen. Databehandler benytter underdatabehandlere som angitt i **Vedlegg 3** for de angitte tjenester og bekrefter at det er ingen andre underdatabehandlere som benyttes ved denne Avtales signering.

Planlagte endringer: Databehandler plikter å informere Behandlingsansvarlig om bruk av nye underdatabehandlere eller ved endring av underdatabehandler, slik at Behandlingsansvarlig har anledning til å protestere. Informasjonen gis via e-post til Behandlingsansvarliges [stilling eller navn] epost: []. Slik informasjon skal gis på klar og tydelig måte og adskilt fra evt annen informasjon. Hvis Databehandler engasjerer en ny underdatabehandler eller skifter ut en underdatabehandler, skal dette anses for å være godkjent av Behandlingsansvarlig hvis Databehandler informerer Behandlingsansvarlig i henhold til ovenstående og Kunden ikke kommer med noen skriftlig innsigelse, for eksempel elektronisk, til Databehandler innen 3 måneder etter mottaket av meldingen fra Databehandler.

- (1) Hvis Behandlingsansvarlig har innsigelser, skal Behandlingsansvarlig melde fra til Databehandler om dette og i detalj angi årsakene. Etter å ha mottatt en slik innsigelse, kan Databehandler etter eget skjønn enten
 - a. foreslå en annen underdatabehandler til erstatning for den avviste underdatabehandleren eller
 - b. treffe tiltak for å imøtekomme innvendingene Behandlingsansvarlig har reist, slik at det ikke lenger er noe grunnlag for innsigelsen
- (2) Hvis valgene i henhold til punkt 9 (1) a. og b. etter en rimelig vurdering ikke er tilgjengelige og innsigelsen ikke faller bort på annen måte, kan Databehandler si opp Avtalene helt eller delvis uten varsel, f.eks. hvis Behandlingsansvarlig innsigelse gjør det vesentlig vanskeligere eller umulig for Databehandler å oppfylle sine avtaleforpliktelser. Ved oppsigelse skal Behandlingsansvarlig varsles før behandlingen av personopplysninger opphører.
- (3) Hvis underdatabehandleren unnlater å oppfylle sine forpliktelser med hensyn til vern av personopplysninger, forblir Databehandler – i samsvar med bestemmelsene om ansvar i Avtalene – fullt ut ansvarlig overfor Behandlingsansvarlig for oppfyllelsen av Underdatabehandlerens forpliktelser. Databehandler er ikke ansvarlig for skader og krav som oppstår gjennom Behandlingsansvarlig ytterligere eller alternative instruksjoner i henhold til punkt 4 i denne databehandleravtalen.

Databehandler skal:

- a. sikre at underdatabehandleren påtar seg tilsvarende forpliktelser som Databehandler under Avtalen og gjeldende lovgivning;
- b. sørge for at underdatabehandlere kun behandler personopplysninger i samsvar med denne Avtalen og ikke i større utstrekning enn det som er nødvendig for å oppfylle den aktuelle tjenesten som underdatabehandleren leverer;
- c. holde en oppdatert liste over identiteten og stedlig plassering av underdatabehandlere som angitt i **Vedlegg 3**. Oppdatert liste skal være tilgjengelig for Behandlingsansvarlig;
- d. gjennomføre en risikovurdering av bruk av underdatabehandler og betydningen for tjenesten før det inngås avtale med underdatabehandler og på Behandlingsansvarliges forespørsel, dele vurderingen med Behandlingsansvarlig;
- e. på Behandlingsansvarliges forespørsel, legge frem kopi av avtalen(e) som er inngått med underdatabehandlere (med unntak av merkantile betingelser). Slike avtaler skal senest være inngått før underdatabehandlere starter med behandling av helse- og personopplysninger;
- f. underrette Behandlingsansvarlig om eventuelle planer om å benytte andre underdatabehandlere eller skifte ut underdatabehandlere. Slike bytter skal varsles i god tid slik at Behandlingsansvarlig gis mulighet til å motsette seg endringen. Ved bytte av underdatabehandler skal **Vedlegg 3** oppdateres og oversendes Behandlingsansvarliges kontaktperson;
- g. sikre at Behandlingsansvarlig og tilsynsmyndighetene har samme rett til innsyn og kontroll med behandling av personopplysninger hos en underdatabehandler som Behandlingsansvarlig har overfor Databehandler etter Avtalens punkt 12;
- h. ved opphør av Avtalen, sikre at underdatabehandlere oppfyller plikten til å slette eller forsvarlig destruere alle helse- og personopplysningene og alle eventuelle kopier og sikkerhetskopier av opplysningene som framgår av Avtalens punkt 13 på samme måte som Databehandler så langt det ikke strider mot andre lovbestemmelser.

Databehandler er til enhver tid fullt ut ansvarlig overfor Behandlingsansvarlig for alt arbeid som utføres av underdatabehandlere og for underdatabehandlerenes etterlevelse av bestemmelsene i denne Avtalen.

Tilgang til helse- og personopplysninger for tredjeparter krever konkret avtale utover denne Avtalen mellom partene for alle andre enn Databehandlerens underdatabehandlere.

10. Overføring av personopplysninger til utlandet

Partene i denne Avtalen er enige om at ingen av helse- og personopplysningene som behandles under denne Avtalen skal føres ut av EU/EØS, med mindre det er særskilt avtalt mellom partene. I tillegg skal helse- og personopplysninger være plassert på servere i Norge (jf. arkivloven § 9 bokstav b).

Databehandler bekrefter at ingen av underdatabehandlere overfører helse- og personopplysninger som omfattes av denne Avtalen til land utenfor EU/EØS

Bruk av underdatabehandlere som overfører helse- og personopplysninger til land utenfor EU/EØS (tredjeland) skal avtales skriftlig med Behandlingsansvarlig på forhånd. Ved overføring av helse- og personopplysninger til land utenfor EU/EØS (tredjeland) skal Databehandler benytte godkjente EU-overføringsmekanismer.

Ved overføring til utlandet, uavhengig av om det er innenfor EU/EØS eller utenfor EU/EØS (tredjeland), skal Databehandler gi nødvendig dokumentasjon om sikkerhet, risiko og etterlevelsensnivå knyttet til aktuelle underdatabehandlere slik at Behandlingsansvarlig får nødvendig informasjon for å kunne gjennomføre en særskilt risikovurdering. Behandlingsansvarlig kan nekte samtykke til den aktuelle overføringen basert på spesifikke risikoer som fremkommer av Behandlingsansvarliges egen risikovurdering.

11. Taushetsplikt

Databehandlers ansatte og andre som opptrer på Databehandlers vegne i forbindelse med behandling av personopplysninger i henhold til denne Avtalen, Tjeneste/oppdragsavtale og senere skriftlige avtaler mellom partene (heretter omtalt som «personer som er autorisert til å behandle personopplysningene»), er underlagt taushetsplikt etter denne Avtalen og gjeldende regelverk. Personer som er autorisert til å behandle personopplysningene forplikter seg til å behandle opplysningene fortrolig. Det samme gjelder eventuelle underdatabehandlere.

Databehandler skal påse at alle som behandler personopplysninger under Avtalen er kjent med taushetsplikten.

Ansatte og andre som opptrer på Databehandlers vegne i forbindelse med behandling av personopplysninger skal ha undertegnet taushetserklæring. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for underdatabehandlere.

Partene har i tillegg taushetsplikt om konfidensiell informasjon knyttet til hverandres virksomhet, som er formidlet i forbindelse med oppdraget.

Partene plikter å ta de forholdsregler som er nødvendige for å sikre at materiale eller opplysninger ikke blir gjort kjent for andre i strid med dette punktet.

Taushetsplikten gjelder også etter Avtalens opphør.

12. Innsyn, verifikasjon og revisjon

Behandlingsansvarlig kan til enhver tid kreve innsyn i og verifikasjon av Databehandlers behandling av personopplysninger tilhørende Behandlingsansvarlig,

herunder innsyn i og verifikasjon av dokumentasjon for oppfyllelse av kravene til informasjonssikkerhet og Databehandlers system for internkontroll.

Retten til innsyn gjelder alle tekniske, organisatoriske og administrative forhold som er relevante for sikkerheten ved behandlingen som utføres av Databehandler på vegne av Behandlingsansvarlig, og øvrige innsynsrettigheter nedfelt i lov. Hvis Behandlingsansvarlig ber om innsyn skal generell informasjon fra revisjonen gjøres tilgjengelig for andre behandlingsansvarlige som benytter samme tjeneste hos Databehandler.

Behandlingsansvarlig skal så vidt mulig gi Databehandler varsel i rimelig tid ved krav om innsyn og kontroll, vanligvis minst 30 dagers varsel. For krav om dokumentinnsyn bør det gis minst 14 dagers varsel. Behandlingsansvarlig skal medvirke til at innsyn og kontroll kan koordineres mellom flere behandlingsansvarlige som får levert tjenester fra Databehandler. Innsyn og kontroll kan gjennomføres av Behandlingsansvarlig eller tredjepart som Behandlingsansvarlig utpeker. Databehandler kan kreve dekket dokumenterte merkostnader som påløper ved slike revisjoner.

Databehandler skal gi Datatilsynet og annen relevant tilsynsmyndighet tilgang og innsyn i behandlingen av helse- og personopplysninger slik det følger av relevant lovgivning.

Databehandler skal uten ugrunnet opphold korrigere eventuelle avvik. Avvik som skyldes Databehandler eller dennes underdatabehandlere skal korrigeres uten kostnad for Behandlingsansvarlig. Databehandler skal skriftlig redegjøre for korrektive tiltak og plan for gjennomføring.

13. Varighet og opphør

Denne Avtalen gjelder fra den er signert av partene og gjelder til Avtalen og alle gjeldende avtaler mellom partene, som innebærer at Databehandler skal behandle helse- og personopplysninger på vegne av Behandlingsansvarlig, er opphørt.

Ved opphør av Avtalen skal Databehandler tilrettelegge for og medvirke til tilbakeføring av alle opplysninger som Databehandler har mottatt og behandlet på vegne av Behandlingsansvarlig. Partene avtaler nærmere hvordan overføring konkret skal skje.

Etter at alle opplysningene er overført til Behandlingsansvarlig og bekreftet mottatt av denne, skal Databehandler irreversibelt slette eller forsvarlig destruere alle opplysningene og alle eventuelle kopier og sikkerhetskopier av opplysningene i sine systemer, med mindre ufravikelige rettsregler krever at helse- og personopplysningene fortsatt lagres.

Benyttes delt infrastruktur der direkte sletting ikke er teknisk mulig skal Databehandler sørge for at data gjøres utilgjengelig inntil disse dataene er overskrevet av systemet.

Databehandler skal gi Behandlingsansvarlig skriftlig bekreftelse på at opplysningene er overført og slettet som angitt over.

14. Endring av avtale

I tilfelle endringer i gjeldende lovverk, endelig dom som gir en annen tolkning av gjeldende lov, eller endringer i tjenester i Tjeneste/oppdragsavtalen som krever endringer av denne Avtalen, skal partene samarbeide for å oppdatere Avtalen tilsvarende.

15. Meddelelser

Meddelelser, underretting, varsel eller annen kommunikasjon mellom Behandlingsansvarlig og Databehandler skal gis skriftlig, eller bekreftes skriftlig til:

Behandlingsansvarlig	Databehandler
[Virksomhetens navn]	Kristiansand kommune
[Adresse]	Rådhusgata 18, 4604 Kristiansand
Navn:	Navn:
Rolle:	Rolle:
E-post:	E-post:
Mobilnr.:	Mobilnr.:

16. Lovvalg og verneting

Avtalen er underlagt norsk rett og partene vedtar Oslo tingrett som verneting. Dette gjelder også etter opphør av Avtalen.

17. Undertegning

Denne Avtalen foreligger i to originaler, hvorav partene beholder et eksemplar hver.

Sted og dato:

[*skriv sted*], xx.xx.20xx

Behandlingsansvarlig	Databehandler
Navn:	Navn:

VEDLEGG 1 – BEHANDLINGENS FORMÅL, OPPLYSNINGER OG BEHANDLINGER

Tabellene oppdateres fortløpende.

[dato/måned/år]

A. Formålet med og varigheten av behandlingen

Formålet med og varigheten av behandling av helse- og personopplysninger er: *[husk at hver behandling må være knyttet til spesifikke og uttrykkelig angitt formål – se eksempel nedenfor]*

Navn på tjeneste	Formålet med behandlingen	Varigheten av behandlingen
Ivareta og strukturering av pasientopplysning	Utprøving og forskning om gevinster ved bruk metodikk og løsning for avstandsoppfølging av pasienter	31.12.2019

B. Behandling av personopplysninger

Følgende behandlinger omfattes av Avtalen: *[her listes opp hvilke behandlinger av personopplysninger som omfattes – se eksempler nedenfor]*

Behandling	Behandlingsaktiviteter
Innsamling	
Registrering	
Organisering	
Strukturering	
Lagring	
Tilpasning eller endring	
Gjenfinning	
Sammenstilling	
Sletting eller tilintetgjøring	
Utlevering/Overføring	

C. Typer av opplysninger

Følgende personopplysninger behandles: *[her listes opp hvilke helse- og personopplysninger som omfattes – se eksempler nedenfor]*

- Pasientens IDnummer som er det samme som brukernummer i kommunens EPJ
- Brukernavn (generert)
- Passord (generert)
- Personnummer
- Kjønn
- Fornavn
- Etternavn
- Adresse
- Journalnotat
- Helseopplysninger

D. Kategorier av registrerte

Følgende kategorier av personer behandles det opplysninger om (registrerte): *[her listes opp hvilke kategorier av registrerte som omfattes – se eksempler nedenfor]*

Kategorier av registrerte		
Pasienter	Helsepersonell Ansatte Tidligere ansatte (data skal slettes etter avsluttet arbeidsforhold)	Teknisk service- og vedlikeholdspersonell

VEDLEGG 2 – DETALJERTE KRAV TIL INFORMASJONSSIKKERHET

[her listes opp detaljerte krav til informasjonssikkerhet – se eksempler nedenfor]

Nr.	Tema	Krav
1.	Norm for informasjonssikkerhet i helse- og omsorgssektoren	Databehandler skal følge relevante krav i Norm for informasjonssikkerhet (se faktaark 6b, og hvilke krav som er angitt for databehandler)
2.	Sikring av data	Databehandler skal ha mekanismer for data under transport, prosessering og lagring for å ivareta integritet og konfidensialitet.
3.	Autentisering	Ved tilgang til data ved tjenstlig behov skal det benyttes personlige brukernavn med passord. Databehandler skal ha etablert passordpolicy.

VEDLEGG 3 – UNDERDATABEHANDLERE

Tabellene oppdateres fortløpende.

15.08.2018

Navn på underdatabehandler	Leveranseområde	Stedlig plassering
Siemens Healthineers	Underdatabehandler og Forvalter av den nettbaserte løsningen OpenTele for prosjektet Forvaltning av medisinsk måleutstyr samt tilhørende nettbrett	Østre Aker vei 88 0596 Oslo Norge
V-Hosting	Underdatabehandler til Siemens Healthineers for levering av datasentertjenester	Gullhaugveien 7 0484 Oslo Norge
Open Tele Health	Underdatabehandler til Siemens Healthineers for levering av telemedisinske løsninger.	Lysholt Allé 10 7100 Vejle Denmark

Avtale om interkommunalt samarbeid i prosjektet «Telemedisinsk løsning på Agder» TELMA

Interkommunalt samarbeid om telemedisinske løsninger på Agder.

Mellom:

..... kommune (TMS kommunen) og kommune (Samarbeidskommunen)

Avtalen omfatter:

1. Telemedisinsk løsning på Agder (TELMA)
2. Styringsform og organisering
3. Ansvar og oppgavefordeling mellom TMS kommune og samarbeidskommune
4. Taushetsplikt
5. Databehandleravtale
6. Økonomi
7. Kvalitetssikring
8. Klagesak
9. Tvister
10. Avtalens varighet

Den telemedisinske oppfølgingen skjer ved Telemedisinsk sentral (heretter kalt TMS) i kommunen

Bakgrunn:

Bakgrunn for avtalen er Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m (Helse- og omsorgstjenesteloven) av 2011-06-24-30 § 3-5 og Lov om pasient og brukerrettigheter (Pasient- og brukerrettighetsloven) av 199-07-02-63.

Partene kan ikke ved denne avtalen innskrenke ansvar eller plikter som partene er tillagt etter lov og forskrifter.

Formål:

Prøve ut og evaluere en felles telemedisinsk løsning for telemedisinsk oppfølging av pasienter med kroniske lidelser og komorbiditet på Agder, som leverer gode helsetjenester med mindre bruk av helsepersonellressurser.

Det er også et mål å øke tryggheten og lære pasienten å mestre egen sykdom og hverdag, samt redusere risikoen for forverring av sykdommen og innleggelse i sykehus.

Telemedisinsk oppfølging kan også gis forebyggende for å unngå/utsette fremtidige tjenester eller erstatte ordinære kommunale tjenester.

Målgruppe:

I løpet av prosjektperioden skal det tilbys telemedisinsk oppfølging av ulike pasientgrupper med disse kroniske sykdommene; KOLS, diabetes, hjertelidelser, psykisk helse og komorbiditet.

1. Felles telemedisinsk løsning på Agder (TELMA)

Innovasjonsprosjektet Felles telemedisinsk løsning Agder (TELMA) vil bygge videre på erfaringene som er gjort i EU-studien United4Health (U4H) og NFR VERDIKT-prosjektet Collaborative Point-of-Care Services Agder (prosjektnummer 227131). Disse ble avsluttet i 2015. TELMA er et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Kristiansand, Farsund og Arendal, Sørlandet Sykehus, Universitetet i Agder, Siemens Healthineers AS og Karde AS.

Prosjektet skal videreutvikle ambisjonen om en fremtidig modell for telemedisinsk samhandling for alle 30 kommuner på Agder og Sørlandet sykehus HF for innbyggere med kroniske sykdommer og komorbiditet (flere ulike sykdommer samtidig hos samme person) eller grupper av pasienter hvor telemedisinsk oppfølging representerer kost/nytte for kommunene. Pasientene følges opp med kombinasjoner av måling medisinsk tilstand, f.eks. surstoffmetning og puls for pasienter med KOLS, spørsmål via nettbrett og video- eller telefonkonsultasjon med sykepleier på en av de 2 telemedisinske sentraler (Kristiansand og Farsund) for å gi bedre sykdomsmestring og for å avsløre og behandle ny forverring av sykdommen. Dette for å skape en bedre og tryggere livssituasjon for pasienten og redusere behov for personellintensive tjenester fra kommuner og sykehus.

Pasienter vil få tilbud om lån av en monitoreringspakke. Denne er individuelt tilpasset og kan inkludere nettbrett, mulighet for videokonferanse, nødvendig medisinsk måleutstyr for registrering av symptomer, samt verktøy for læring og mestring. Grad og hyppighet av oppfølging vil variere ut i fra den enkeltes behov.

2. Styringsform og organisering

Dette prosjektet er styrt av en styringsgruppe som består av partene Farsund kommune, Kristiansand kommune, Arendal kommune, Universitetet i Agder, Sørlandet sykehus helseforetak, Siemens Healthineers AS og Karde AS.

TMS- kommunen og samarbeidskommunen forplikter seg til å følge råd og vedtak fattet av denne styringsgruppen.

Kommunestyret i samarbeidskommunene delegerer sine oppgaver knyttet til denne avtalen i tråd med kommuneloven § 28- 1a

3. Ansvar og oppgavefordeling

Fremgår i vedlegg til avtalen

4. Taushetsplikt

Fritak fra regler om taushetsplikt ved utveksling av pasientopplysninger mellom ansatte i pasientens hjemkommune og ansatte ved TMS vil bli sikret gjennom samtykkeerklæring fra pasienten ved inklusjon i studien.

5. Samtykke til bruk av data i forskning

Det er en forutsetning for den medisinske oppfølgingen at nødvendige medisinske opplysninger om pasientene kan deles mellom deres hjemkommune og de telemedisinske sentralene i Farsund, Kristiansand og Arendal. Det er en forutsetning for deltakelse i tjenesten at pasientene samtykker til deltakelse i forskingsstudiet og derved til at data kan brukes i forskning både for samfunnsøkonomisk analyse, gevinstrealisering og for maskinlæring. Det innebærer at medisinske målinger vil registreres, at de må svare på et anonymisert spørreskjema, og at enkelte av dem kan bli intervjuet. Det er også en forutsetning for avtalen om telemedisinsk tjeneste at ansatte i deltakerkommunene som er involvert i tjenesten, kan intervjues.

Målingene og informasjonen som registreres om pasientene skal kun brukes slik som beskrevet i hensikten med studien. Informasjon som innhentes lagres uten navn og fødselsnummer i en egen database der ingen kan spore pasientenes identitet. En kode knytter pasientene til deres opplysninger gjennom en navneliste som oppbevares innlåst og destrueres innen 31.12.2020

6. Databehandleravtale

Fremgår i vedlegg til avtalen

7. Økonomi

TMS- kommunene er ansvarlig for budsjettet og driften av den telemedisinske sentralen.

I løpet av prosjektperioden (2016 og ut 2019) er tjenesten telemedisinsk oppfølging kostnadsfri for samarbeidskommunene.

8. Kvalitetssikring

TMS kommunen har et kvalitets- og internkontrollsystem som løpende dokumenterer faglig forsvarlighet.

Arkivansvar og dokumentasjonsplikt: TMS- kommunen er arkivansvarlig og har dokumentasjonsplikt (iht. offentlighetsloven, arkivlov, lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, forskrift om pasientjournal).

9. Klagesaker

Klager på gitte tjenestetilbud håndteres av den kommunen som har delegert myndighet, jf. kommuneloven § 28-1f.

10. Tvister

Dersom det oppstår tvister i forbindelse med avtalen, skal tvisten søkes løst ved forhandlinger mellom partene før den eventuelt bringes inn for de ordinære domstolene. Som vernetting vedtas Kristiansand tingrett.

11. Avtalens varighet

Denne avtalen trer i kraft 2018. Avtalen kan sies opp med 6 måneders oppsigelse. Oppsigelsen skal sendes skriftlig til TMS- kommunen v/ helse- og sosial sektoren og regnes fra oppsigelsen er mottatt.

Hvis det oppstår vesentlige endringer i grunnlaget for avtalen, kan avtalen kreves reforhandlet med 3 måneders varsel.

Prosjektets varighet er fra 2016 og ut 2019.

Signatur TMS kommune:

..... kommune, den

Signatur:

.....

Signatur samarbeidskommune:

..... kommune, den

Signatur:

.....

Vedlegg: Databehandleravtale

Oppgave og ansvarsfordeling i TELMA

Versjon 1 12.02.2018

	TMS kommune (TMS, Forvaltning og Prosjektledelse i Farsund og Kr.sand)	Den enkelte kommune/ samarbeidskommune (inkl. Kristiansand og Farsund)	Fastlege og andre prosjekt aktører
Kontaktperson/opplæring	Ha oversikt over kontaktpersoner for telemedisin i de ulike kommunene	Opprette og sikre kommunal kontaktperson og en varakontakt for telemedisin. Formidle evt. endringer til TMS kommune. TMS skal kunne henvende seg til disse ved behov	
	Informere og oppdatere kontaktperson i samarbeidskommuner om rutiner og prosedyrer, samt eventuelle endringer underveis for telemedisinsk oppfølging i prosjektet.	Sikre kompetanse hos ansatte, samt informere om rutiner og prosedyrer for telemedisinsk oppfølging i prosjektet, gjennom hele prosjektperioden.	
	Opplæring av personell/kontaktperson ifht. oppsett av utstyr i brukerens hjem	Sikre at det mottas opplæring i TMS kommunen for å kunne sette opp utstyr i brukers hjem	
		Sørge for at informasjon til bruker gis vedr. samtykke og forskning i prosjektet. Sørge for at samtykkeerklæring underskrives av bruker.	
	Ved teknisk feil på utstyret: Tar kontakt med oppgitt kontaktperson i den enkelte kommune.	Ved teknisk feil på utstyret: Kontaktperson sikrer at kommunen har kompetanse og rutiner på plass når utstyret ikke fungerer eller ved behov for ytterligere opplæring.	

Rekruttering/melding av behov		<p>Identifisere, motivere og rekruttere aktuelle brukere som allerede har tjenester fra før, der telemedisin kan være et alternativ eller supplement til tjenesten. Det kan også gjelde innbyggere som ikke har tjenester fra før, hvor potensielle brukere av telemedisin nås gjennom andre kontaktpunkter. Melde opp aktuelle brukere til forvaltning/ tjenestekontor i egen kommune.</p>	<p>Kan søke om tjenesten telemedisin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den enkelte innbygger <p>Kan melde forvaltning om behov og eventuelt søke om tjenesten for den enkelte etter samtykke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sykehus • Fastlege • Hjemmetjeneste • ØHD/korttids avdeling • Forvaltning/ tjenestekontor
		<p>Informere fastleger, korttidsavdeling og hjemmetjenesten om tjenesten telemedisinsk oppfølging.</p>	

Vurdering/ Tildeling av tjeneste/Bestilling av utstyr	<p>Følge rutiner og prosedyrer for tildeling av tjenesten som er utarbeidet og praktisert i prosjektet TELMA.</p>	<p>Følge rutiner og prosedyrer for tildeling av tjenesten som er utarbeidet og praktisert i prosjektet TELMA.</p>	
		<p>-Vurderer og evt. tildele tjenesten ut i fra inklusjonskriterier og nivåer av oppfølging satt av prosjektet (se vedlegg veiledning for tildeling i «Oppfølging av pasienter i TELMA prosjektet» og inklusjons/eksklusjons kriterier. -Sender E-melding til fastlege for å opprette en dialog og informere om tilbudet/ tjenesten.</p>	<p>Fastlege som er medisinskfaglig ansvarlig er i dialog med forvaltning om tilbudet til bruker</p>
		<p>Forvaltning oppretter nødvendige tjenester i kommunen og informerer hjemmetjenesten i egen kommune om evt. forandringer i brukerens tjenester. Tar en IPLOS vurdering i forkant av vedtak.</p>	
	<p>Forvaltning (Farsund eller Kr. sand) mottar E-melding fra samarbeidskommune og oppretter bruker i fagsystemet, samt melder ny bruker til TMS</p>	<p>Sender E-melding til forvaltningsenheten i TMS kommunen for registrering av ny bruker for telemedisinsk oppfølging og sørger for faglig og juridisk forsvarlig dokumentasjon i kommunenes journalsystem. E- melding skal inneholde informasjon om andre tjenester og navn på fastlege</p>	
	<p>Det foretas utveksling av relevant og nødvendig informasjon og avtaler med hjemkommune hva som skal gjøres hvis Telemedisinsk sentral ikke får tak i bruker (etter samtale med bruker).</p>	<p>Etablerer kontakt med TMS kommune, oppgavefordeling avklares. Avtaler med TMS kommune hva som skal gjøres hvis Telemedisinsk sentral ikke får tak i bruker, og avklare uttrykking dersom bruker ikke</p>	

	Hvis bruker ikke har hjemmetjeneste, få avklaring fra gjeldende kommune ifht. uttrykking	mottar hjemmesykepleie	
	TMS innhenter nødvendig medisinsk informasjon fra fastlege og ved behov for individuell grense for alarmkoding. Avklare meldingsintervall til fastlege		Fastlege har dialog med TMS om tilbudet til bruker og sender nødvendig informasjon til TMS Avklare meldingsintervall
	TMS legger bruker inn i Open Tele plattformen, bestiller utstyr til bruker. Kontakter kontaktperson		
		Kontaktperson ser til at utstyr blir sjekket før utlevering(se overordnet) jamfør sjekklister, og at det blir levert ut til bruker	Siemens klargjør og sender/leverer utstyr til kontaktperson i samarbeidskommunen
Utlevering av teknisk utstyr til bruker	TMS legger inn avtale for testoppringing	Jamfør «sjekklister» og «del1 Opplæring»: Gjør avtaler med bruker om utlevering og med TMS for testoppringing ved utlevering	
	Testoppringing	Opplæring av bruker. Gjennomgang av utstyr og skjemaer. Bruk «sjekklister» og «opplæring av bruker del1 teknisk», samt signatur på samtykke og vedlagte skjemaer. Bruker får tildelt utstyr og perm med informasjon(kopier av samtykke skjema, bruksanvisninger, kontaktinformasjon etc.)	
	Arkiverer skjemaer og samtykke i EPJ	Sender utfylte skjemaer tilbake til TMS kommune i vedlagt konvolutt	

Problemer med teknisk	Bruker melder TMS om problemer med utstyr. TMS prøver å løse dette over telefon med bruker, hvis problemet ikke kan løses melder TMS samarbeidskommunens kontaktperson.	Kontakt person besøker bruker og prøver å løse problemet, hvis man ikke løser problemet, meldes TMS som bestiller nytt utstyr	
	Hvis TMS får melding om fortsatt problem: Kontakter Simens for utsending av nytt utstyr	Kontaktperson tar ansvar for behandling av nytt utstyr, som skissert over.	Simens klargjør og sender/leverer nytt utstyr til kontaktperson i samarbeidskommunen
Telemedisinsk oppfølging	Veilede bruker i forhold til tilbudet. Del 2 opplæring og kartlegging med bruker.		
	Følge oppfølgingsrutiner og prosedyrer samt benytte verktøy som er utarbeidet og praktisert i prosjektet TELMA. IPLOS må tas ved oppstart.		
	Oppfølging av bruker. Se «innhold» i «Nivåer for oppfølging i TELMA»		
	Kontakte fastlege eller legevakt ved «rød melding» per telefon (egen kodeindeks ved betydelig forverring). Samt ved behov for avklaringer eks. medisinerer, kan være i e-melding		Fastlege responderer innen rimelig tid, samme dag dersom rød melding (TMS ringer legekantor)
	Motta og vurdere opplysninger sendt fra brukers nettbrett samt følge opp bruker som beskrevet i rutiner og prosedyrer.	Rykke ut til bruker på bakgrunn av observasjon/informasjon fra telemedisinsk sentral (Uttrykning avklart på forhånd hvis bruker ikke har hjemmesykepleie).	
Ved oppstart, underveis og etter endt telemedisinsk oppfølging, rapporterer TMS via E-melding til brukers fastlege og hjemkommune (etter 6 uker, 12 uker og	Melde til systemansvarlig i TMS kommunen ved endring av navn på pasientens fastlege.		

	<p>hver 3. mnd. ved nivå 2 for oppfølging, eller etter avtale med samarbeidskommune og/ eller fastlege). Ved endringer i funksjonsnivå tas en ny IPLOS</p>		
	<p>Evaluering innen 12 uker og innen hver 3. mnd. sendes samarbeidskommune for vurdering av forlengelse eller avslutning av tilbudet</p>	<p>Vurdere forlengelse av telemedisinsk oppfølging og gi tilbakemelding til TMS</p>	
		<p>Forvaltning i samarbeidskommunen sender melding til TMS hvis bruker legges inn eller ut av sykehus. (når de mottar melding fra sykehus)</p>	
Avslutning av tjenesten	<p>Ved avslutning av tjenesten melder TMS samarbeidskommunens kontaktperson</p>	<p>Kontakt person sender utstyr til oppgitt adresse, med inkludert returlapp</p>	<p>Simens mottar brukt utstyr</p>
	<p>Ved avslutning av tjenesten melder TMS samarbeidskommunens forvaltningskontor via E- melding TMS avslutter tjenesten i TMS kommunens journal</p>	<p>Forvaltningsenheten avslutter tjenesten i sitt kommunale system</p>	

telm@